

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hortulus Biblico-Moralis Et Asceticus

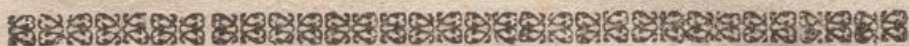
Pappus von Tratzberg, Franz

Ulm, 1725

Fasciculus XLI. Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61252](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61252)

non tantum probra sed & lapides contra illum jactante : ob oculos mentis tibi pone Christum à Scribis & Phariseis, quos frequenter Hypocritas vocavit, instar Davidis fugitivum, & mellenis opprobriis affectum. Proin laudabilè zelò cum Abisai in te exandescere ; asserens cum illo : *quare maledicit canis moriturus Domino meo Regi, toties peccandò in ipsum, vadam, & gladiò mortificationis amputabo caput ejus V. 9. & 10. cit. capitis 16.*

FASCICULUS XLI.

Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

Doctrina I.

Desumpta ex cap. 17. 18. & 19. lib. 2. Regum, in quibus describitur Achitophelis spretum consilium, ejus cura de disponenda domo sua, & secuta mors. Absolonis interitus Davidi Luctus.

N. 275. Considera I.

QUAM multos sit reperire etiam inter Christianos, qui Achitophalem imitentur : circa finem vitæ suæ cum eo tantum solliciti de disponenda domo sua, animam verò veluti rem nihili ducendam ex uncino suspendentes, dum de ejus æterna salute parum cogitant ; cum tamen toties audierint verba Christi Matth. 16. dicentis : *quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, anima verò sue detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?* Propheta regius ad ultima vitæ per insidias hostis sui deductus exclamat Psal. 114. *circumdederunt me dolores mortis.* At quæso : quid has inter angustias primum à Deo adjutore petit? an Angelum fortem, qui hostem profliget? an fideles amicos, qui desolatum consolentur, aut mortui hæredibus succurrant? neutrum ex his efflagitans, solummodò precatur : *O Domine! libera animam meam.* Quare etiam Psal. 118. canit : *anima mea in manibus meis semper.* In quæ verba S. Bernardus Serm. 3. de vigil. Nativit. Dom. ait. *Sicut quod in manibus tenemus, non facile obliviscimur, sic nunquam obli-*
visea-

viscamur negotium animarum nostrarum, & illa cura vigeat principaliter in cordibus nostris. Scis Christiane Lector, tanti esse animæ tuæ salutem, ut ipsius gratiâ Deus induerit hominem, horrendis sacrum corpus obijciens tormentis. Scis: ex salute animæ tuæ dependere felicitatem æternam, hæc verò perditâ poenas æternas. Scis: omnia tibi à Deo duplici in numero esse data; adeò, ut videas duplici oculo, audias duplici aure, palpes duplici manu, ambules duplici pede, ut sic unò, ex talibus membris perditò, alterum adhuc supersit, quod absentis defectum suppleat; unicam autem largitus tibi sit animam, quæ semel perditâ perdidideris omnia. Quid quæso daret miserrimus *Architophel* cum innumeris in Inferno detentis pro unico temporis momentò, in salutem animæ applicandò? ah! quàm calidâ lacrymâ deflet deflebitque æternò gemitu tempus illud, quod nimia corporis sui curâ maleficus, sibi que ipsi pessime consulens consumpsit. Sed neque hujus miserrimò statu perterritus respiscis Christiane Lector, qui totus occuparis in negotiis, quæ corpus concernunt, sat temporis habens pro acquirendis divitiis, pro frequentandis conviviiis, pro visitandis amicis, pro instituendis lusibus; pro procuranda autem animæ tuæ salute vix unam reperis horulam. S. *Christostomus* homil. de anim. refert: Philosophum existisse, qui præpotentis cujusdam viri domum, aurò ubique fulgentem, taperibus pretiosissimis exornatam ingressus, cum vidisset, ipsum quoque pavementum stragulis magnò pretiò exornatis contextum, in faciem Domini expuerit: de qua inurbanitate reprehensus, ocius se excusaverit: dicens: se nusquam in hac tam elegantur exornata domò reperisse locum viliozem ipsius Domini facie. Ex qua historia (ficta, an vera sit? planè nescio) pulcherrimum morale desumit aureus iste Doctor, eos homines condemnans, qui nulli alteri rei tantam adhibent operam & studium, quam ut bona sibi acquirant, ad delitiosè tractandum corpus, dum interea pretiosissimam sibi à Deo inditam animam prorsus negligunt. Vide, inquit, quàm sit ridiculus, qui exteriora nimis sollicitè exornat, & apud omnes, qui mentis compotes sunt, est contemptibilis; & meritò sanè: nam cum parietes quidem & solum, alia que omnia accurratè exornes, animam verò velut pannis obsitam, squalentem, jejunantem, plenam vulneribus, ab innumerabilibus canibus laceratam negligas, quondam supplicium non sustinebis? primum opus, quò Christus divini brachii monstravit potentiam, Marco & Lucâ testibus existere dæmones ex obsessis

B b b

corp-

corporibus eiectione, dein secuta sunt alia miracula, in curandis corporibus ab illo exercita. Causam hujus observat citatus Doctor Homil. 12. in cap. 8. Matth. aliam non fuisse, quam ut ostendat, curandæ animæ ante omnia alia negotia insistendum; cui tamen pro dolor! è diametro repugnamus, utpote qui quævis alia negotia præmittimus nullâ habitâ ratione salvandæ animæ. Si vel unus digitus laboret, non dicam integra manus vel pes, non dicam caput vel pectus, varia si non omnia seponuntur negotia, & unico huic, membro videlicet tam parvo ocius sanando intendatur, animæ verò per peccatum mortale penitus mortuæ, ad vitam gratiæ per pœnitentiam revocandæ alia etfi levissima præponuntur negotia. Non una olim Roma, sed totus etiamnum Orbis ridet Heliogabali stupendam illam stultitiam, quam Romanæ de illo referunt Historiæ, fuisse nimirum tam vesanis amoribus addictum suo equo, ut eundem in mensa sua convivam admiserit, ex vasis etiam aureis & argenteis reficiendum. Quin imò tam amentis amoris signò nondum saturum, etiam in collegam regendi Regni adoptasse. Stultiores adhuc Heliogabalo sunt Christiani illi, qui tanto carnis corporisque amore fascinantur, ut omnes eò curas convertant, quâ ratione illud honorent, illud foveant, conservent; interea nobilissimi spiritûs vivunt penitus obliti. Dicam eos etiam illis Æthiopibus simillimos, qui canem sibi in Regem acceperant Plutarchò teste, vestitum purpurâ & delicatissimis pastum cibis.

N.276. *Considera 2.* Tantam esse Benignitatem Clementiamque Dei erga gravissimos peccatores, quantam erga rebellem filium exercuit mitissimus David c. 18. v. 5. Eòdem enim tempore, quò homo peccator pœnis tartareis cruciandus ex tenuissimo vitæ suæ filò suspensus cum Absolome hæret, Deus cum Davide exclamat: *Servate mihi puerum Absolom.* ut, quantum ex sua est parte, tentet omnia, manum porrigendò adjutricem, quâ exitio eum eripiat, dicens etiam Apocal. 3. *Ego sto ad ostium, & pulso,* cor videlicet peccatoris (ut addit glossa interlinearis) *quod peccatò clausit hostis, hoc pulsat Deus inspirationibus suis.* S. Vincentius Ferrerius mentis suæ peracutum oculum defigens in divinam clementiam, eandem sequenti declarat exemplò Serm. 2. in Dom. 4. post Pentecost. asserens: si aliquis in præsentia Regis occidisset Reginam & filios Regis, & peccasset cum filiabus Regis: deinde veniret ad petendam veniam à Rege, utrùm esset Rex in Mundo, qui

quī parceret tali, & remitteret? credo, quòd non esset nisi Christus: nam si aliquis interfecisset omnes Apostolos, & peccasset cum omnibus mulieribus, & crucifixisset Christum; si post hæc cum dolore cordis veniret ad Christum, & peteret veniam, statim parceret illi; notanter asserit Sanctus iste Orator; *statim parceret*, ut intelligat peccator, ad Christum reversurus, nullum excipi momentum, quò pro obtinenda quantociùs venia ei non pateat aditus. Quis quæso latrone illò & viarum grassatore crudelior, qui totam propè vitam innocentem fundendò sanguinem consumpsit? & tamen eodem momentò, quò auditus est exclamare: *Memento mei, cùm veneris in Regnum tuum*, audit à Christo, *hodie mecum eris in Paradiso*. rectissimè igitur ait S. Ephrem apud Didacum Nissen. Dom. 18. post Pentecost. *Priusquam peccator pertingat ad januam, tu ei aperis. Antequam tibi procidat, tu manum ei præbes. Antequam lacrymas profundat, tuas super illum misericordias effundis. Charitas tua nostre salutis avidissima se ipsa ad nos inclinat. Si proin videt hominem quasi factò ex peccatis fune cum Absolom pendentem, & æternæ traditum ruinæ, lamentatur cum Davide dicens v. 33. Fili mi Absolom! Absolom fili mi! quis mihi det, ut pro te moriar &c.* Sicque videtur dare ansam Dæmonibus (si fas est ita loqui) verba Joab sibi obijciendi cap. 19, v. 6. *Diligis odientes te &c.*

Doctrina 2.

Desumpta ex cap. 20. & 21. lib. 2. Regum, in quibus describitur Amasa cades per insidias à Joab facta, cades quoque Seba, virilis Constantia mulieris Respha, corpora septem Sanlitarum à Gabaonitis occisorum custodientis &c.

Considera 1. **O**ptimam adulatoris pessimi figuram per Joabum re- N.277.
præsentari, qui Amasam occidit, dum mentum ejus tenuit, quasi osculum ei daturus: *Mentum enim dexterâ tenere, ait Glossa, est quasi ex benignitate blandiri: sed sinistram ad gladium mittit, qui latenter ex malitia percutit.* Hinc Ecclesiast. asserit c. 2. *in labiis suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, ut subvertat te in foveam.* Propheta regius, qui in tenera etiamnum ætate de ferocissimis triumphaverat bestiis, discerpens ursos, superans leones, solis apibus invasus præ formidine exclamat Psal. 117. *Circumdederunt me sicut apes. Quid hoc rei? timeatne minutif.*

B b b 2

nutissimarum animalium puncturas, qui acutissimos dentes grandium bestiarum & horridos eorum ungues non timuit? respondet S. Greg. Homil. 9. in Ezech. *Apes in ore mel habent, & in aculeo cauda vulnus: & omnes, qui linguâ blandiuntur sed latenter ex malitia feriunt, apes sunt: quia loquendô dulcedinem mellis proponunt, sed occultè feriendô vulnus inferunt.* Aquila avium Princeps testudinem eô fine in altum evehit, ut graviori lapsu exinde lapidi illidat, sicque disruptis visceribus interior animalis substantia aquilæ in prædam cædat. Haud aliter se gerit adulator: alienis applaudit factis, etsi mala sint, ut copiam nanciscatur, eô periculosius nocendi; hinc etiam non ineptè Pardis assimilatur, qui cætera animantia innatô sibi odore trahunt, ut attracta devorent. Hæc omnia jam aliàs Christiane perspecta habes: & tamen etiamnum illorum de numero es, de quibus inquit Hieronymus, tom. 9. in Regim. Monach. *Naturali ducimur malo, adulatoribus nostris libenter favemus, quanquam nos agnoscamus indignos, & calidus rubor ora perfundat, tamen ad laudem suam animus letatur.* In via virtutum te facit subsistere, & progressum ad altiora moratur talis lingua, sicut cadaver Amasæ subsistere fecit strenuos Bellatores in via constitutos v. 11. cap. 20. donec per virilem contemptum lenocinia adulantium abjiciantur, & surdâ sepeliantur aure.

N. 278. *Considera 2.* Et admirare virilem Constantiam scemina Respha, quæ non tantum die, sed etiam nocte intempestâ à mordacibus avium rostris, & crudelibus belluarum dentibus cadavera illorum septem virorum, qui de stirpe Saulis superstites, à Gabaonitis in crucem acti sunt, cap. 21. v. 9. & 10. impigrè defendit. Admirare inquam virilem hanc in scemina Constantiam; sed adhuc obstupescere magis, & simul venerare, plusquam virilem in Deipara Virgine Constantiam, dum illa corpori filii sui, à Judæis in Crucem acti, continuo adstitit, non passa quidquam injuriæ inferri ipsi, donec integrum mandaretur sepulturæ. Hanc inauditam Virginis tenerrimæ Constantiam describens Petrus Canisius lib. 4. part. 2. c. 28. ait: *Stabat suæ virtutis atque constantia, quæ rebus adversis probanda erat, memorandum exemplum Posteris prebitura: quandoquidem nec tribulatio, nec angustia, nec periculum, nec persecutio, nec gladius, nec mors, nec vita, nec alia creatura illam separare posset à charitate Christi, cui mente coherabat.* Non diffiteor, stetisse alias mulieres, omnesque Notos Domini, id enim estatum S. Lucæ est. cap. 23. At constat pariter ex Evangelista: hos omnes non stetisse aliter, quam à longè;

longè; sola Deipara, Corpus Filii sui ab injuriis defensora *stabat juxta Crucem.* ò fortitudinem nullis retroactis sæculis de muliere auditam! contremiscit terra, obscuratur aër, dirumpuntur petrae, sol omne perdit lumen: stabat tamen Illa juxta Crucem immobilis, intrepida, in pedes erecta, utque citatus asserit Canisius: *Ipsis Apostolis fortior: tantò licet impiorum & immanissimorum hostium agmine circumsepta: ut neque Judæorum furore, neque militum sevitia, neque comprimentium turba, neque doloris acerbitate à statione posset dimoveri.* Hinc meritò Cantic. c. 7. ejus statura assimilatur Palmæ: ut enim hæc arbor, quò majori oneratur pondere, eò majori robore & constantiâ sese erigit in altum, ita Virgo Deipara, quò magis tremenda circa crucem Filii sui apparebat rerum facies, eò fortior & animosior visa est. Christiane Lector! tu nec truces militum vultus, nec Judæorum sævientium furorem, nec truculenta satellitum arma circa te versari cernis: & tamen toties fugis à Christo tuo, vel respectu humanò permotus, vel carnis concupiscentiâ abductus. Rogagitur constantissimam Respham Virginem Deiparam Mariam, ut gratiam tibi impetret à Filio suo, quâ adjutus stes, & perstes eò usque, donec ab ipso audias cum electo latrone; *Hodiè mecum eris in Paradiso.*

Doctrina 3.

Desumpta ex residuis capitibus lib. 2. Regum, in quibus describitur Psalmus 17. in gratiarum actionem pro liberatione ab inimicis factus. Generosa mortificatio Davidis in effusa aqua ex cisterna Bethlehem delata. Mandatum de Populo numerando, inde secuta pestilentia &c.

Considera I. **G**enerosum Davidis factum, quod ille cap. 23. patra- N. 279.
verat, quando Philistæis Urbem Bethlehem obsidentibus, aquam cisternæ illius sitire incœpit. Quò intellectò desiderio tres milites non absque certo vitæ suæ periculo hostiles penetrandò phalanges, petitam attulère aquam, Regis sitibundi aridas fauces refocillaturi. Verùm teste S. Scripturâ citati cap. v. 16. *Ille noluit bibere, sed libavit eam Domino, dicens; propitius mihi sit Dominus, ne faciam hoc. Num sanguinem hominum istorum, qui profecti sunt, & animarum periculum bibam?* S. Ambros. causam inquirens, quæ Davidis appetitui tam forte frænum injecerit? hanc tandem assignat Apol. 1. de Davide c. 7. asserens;

rens : *Eò quòd suavitatem bibendi habere non posset, quæ proposita mortis horrore constaret.* Ita sanè mortis memoria gulæ illecebras optimè novit frenare, & carnales appetitus remediò utilissimò compescere, quod sua in Diæt. tit. 7. c. 1. confirmat S. Bonavent. asserens ibidem : *Concupiscentia carnis deprimitur, quando quis cogitat, quòd corpus in deliciis nutritum erit cibus vermium.* Rex Balthasar inter summas gulæ illecebras quamprimùm aspexit digiti, sibi mortem denunciantis figuram, illicò ostendit commutatam faciem Danielis 5. & cogitationes ejus conturbabant eum, compages renum ejus dissolvebantur, & genua ejus ad se invicem collidebantur. B. Margarita de Cordona (ut de ea referunt annales Ecclesiastici) illicitis amplexibus servierat cuidam Nobili, qui in ejus absentia mortuus, sub quadam lignorum strue tumulum obtinuit. Ad quem locum postquam Margarita due catellâ pervenit, & sepositis tantisper lignis vidit defuncti cadaver, jam vermibus scatens, adeò commota est : ut antea vitæ poenitens, assiduis jejuniis, vigiliis, orationibus & ciliciis, luxuriæ & intemperantiæ crimina rigidissimè expiaret. Contingit sæpè, ut qui febrî diurnâ laborant, nullâ medicorum aut pharmacorum ope sanitati reddantur, quibus illud ultimum remediî locò suadetur, in patriam se conferant, ejusdem aurâ ad tempus fruturi, quod plurimis profuit experientiâ teste. Modò haud absimilè evenire solet, homines quosdam febrî luxuriæ & intemperantiæ tam gravî diurnaquæ laborare, ut illis nulla videantur prodesse spiritalis pharmacopolii remedia. Id unicum ergò pro talibus restat, ut mittantur ad terram patriam, quæ eos genuit, ad pulverem videlicet, ex quo formati sunt, eundem serâ meditatione contemplantur, ad frugem illius beneficiò redituri : non enim ultra manet gulæ illecebris & libidini diversorium, ubi in mente Christiani hominis versatur sepulchrum. ò Christiane ! qui tam frequenter à rebeli carne ad varia luxuriæ & intemperantiæ incitaris oblectamenta, ut feliciter de his vitiis triumphes, monitum S. Bernardi sequentibus verbis expressum in opus redige, asserit ille in formula honestæ vitæ : *Super lapidem, super quo lavantur corpora te meditandò compone, & diligenter cogita, quò tractantur usu sepeliendi : nunc enim in tergum, nunc in faciem versantur. Quomodo nutat caput, cadunt brachia, rigent crura, jacent tibia. Quomodo induantur, deserantur humanda. Quomodo componantur in tumulo, quomodo pulvere contegantur, quomodo vorentur à vermibus, quomodo quasi saccus putrefactus*

consumantur. Summaque tibi sit Philosophia mortis meditatio assidua. Hanc ubique fueris, & quodcumque perrexeris, tacum porta, & in aeternum non peccabis.

Considera 2. Et admirare: quòd Deus tam gratiosum se cætero-
 N. 280.
 quin exhibens Davidi, ob Populum numerari iustum adeò ei indignetur: ut tres gravissimas ei proponat pœnas, è quibus unam feligat, quâ puniatur. Siccinè tam grande peccatum existit, numerasse Populum, ut tantam in se David provocet pœnam? Theodoretus hoc dubium soluturus respondet: Quoniam divinis Promissionibus erat contraria ejusmodi numeratio; dixerat enim Abrahæ: faciam semen tuum sicut arenam, quæ est in litore maris. Erat ergò divinæ Providentiæ & liberalitati injurius David, dum numerandò Populum videbatur ambigere de eventu Promissionis Divinæ. Non disparem hêrcle culpam committunt, & hinc parem quoque pœnam merentur Christiani, qui nimia rerum terrenarum sollicitudine tanguntur, Gentibus similes, quæ teste Christò Matth. 9. talia meritò inquirunt, eò quòd Deos adorent, qui licèt oculis sint instructi, non tamen vident eorum miseras: qui licèt aures habeant, non tamen audiunt clientum suorum preces. Qui demum, cum nonnisi lignei, lapidei, ærei, aut ferrei sint, non possunt miseris mortalibus compati. Christiani econtra habent Deum, & viventem, & videntem, totâ die miserentem & commodantem. Nec habent tantummodo Deum, sed & in Deo Patrem habent, jussi orare: Pater noster, qui es in Cælis &c. Si ergò Christiane Lector in nimia rerum terrenarum sollicitudine hæctenus secutus tres Davidem errantem, sequere etiam pœnitentem: omnes curas cum eo solùm ponens, ut adifices Altare Domino in medio pectoris tui, ibidem Holocausta virtuosorum actuum, præsertim perfectæ confidentiæ offerens, cantansque cum eo Psal. 72. Mibi adherere Deo bonum est, & ponere in Domino spem meam. Eveniet inde, verificari de te, quod S. Scriptura versu ult. citati capitis ait: Et propitius est Dominus terra, & cohibita est plaga ab Israël.

FASCI-